

WOJEWODA OPOLSKI

PSiZ.I.431.96.2019.DG2

Opole, dnia 10 grudnia 2019 r.

Pan
Daniel Gagat
Wójt Lasowic Wielkich
Lasowice Wielkie 99A
46-282 Lasowice Wielkie

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

1. Nazwa i adres jednostki kontrolowanej:

Urząd Gminy w Lasowicach Wielkich
Lasowice Wielkie 99A, 46-282 Lasowice Wielkie

2. Podstawa prawna podjęcia kontroli:

- art. 28. ust.1 pkt 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz.U. z 2019 r. poz.1464),
- art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2018 r. poz. 2134 ze zm.),
- art. 6 ust. 4 pkt 4 z uwzględnieniem art. 3 i 4 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2011 r. Nr 185, poz. 1092 ze zm.).

3. Zakres kontroli:

- a) **przedmiot kontroli:** realizacja zadań wynikających z ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
- b) **okres objęty kontrolą:** od 1.07.2019 r. do dnia kontroli, tj. 28.10.2019 r.

4. Rodzaj kontroli: problemowa.

5. Tryb kontroli: zwykły.

6. Termin kontroli: 28, 29 października 2019 r.

7. Skład zespołu kontrolnego:

- **Dawid Gurbierz** – inspektor wojewódzki Oddziału Nadzoru i Kontroli Pomocy Społecznej w Wydziale Polityki Społecznej i Zdrowia Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu – przewodniczący zespołu;
- **Mirosław Próchniak** – starszy inspektor wojewódzki Oddziału Nadzoru i Kontroli Pomocy Społecznej w Wydziale Polityki Społecznej i Zdrowia Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu.

8. Kierownik jednostki kontrolowanej:

Daniel Gagat – Wójt Gminy Lasowice Wielkie.

9. Kontrolę wpisano do książki kontroli prowadzonej w jednostce kontrolowanej, pod poz. nr 8/2019.

- II. **Ocena skontrolowanej działalności, ze wskazaniem ustaleń, na których została oparta.**
W wyniku kontroli **pozytywnie z uchybieniami** ocenia się działalność Urzędu Gminy w Lasowicach Wielkich¹.

Ustalenia kontroli.

W Urzędzie Gminy w Lasowicach Wielkich, w okresie objętym kontrolą, tj. od dnia 1.07.2019 r. do dnia 28.10.2019 r.:

- wpłynęło **531** wniosków o przyznanie świadczenia wychowawczego,
- sporządzono **424** informacji o przyznaniu świadczenia wychowawczego,
- wydano **1** decyzję odmawiającą prawa do świadczenia wychowawczego,
- przekazano do Wojewody Opolskiego **58** sprawy w celu ustalenia czy mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

Od decyzji odmownej nie wniesiono odwołania do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Opolu.

W okresie objętym kontrolą, w UG w Lasowicach Wielkich nie odnotowano przypadków pozostawienia wniosku – o którym mowa w art. 19 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2018 r. poz. 2134 ze zm.)² – bez rozpatrzenia.

UG w Lasowicach Wielkich nie wydał decyzji dotyczących nienależnie pobranych świadczeń wychowawczych. Do dnia kontroli UG w Lasowicach Wielkich nie wydał także decyzji umarzającej postępowanie w sprawie wszczętej na wniosek strony. W trakcie kontroli, weryfikacji poddano dokumentację **66** postępowań w tym:

- **65** spraw (15,33%) zakończonych wydaniem informacji o przyznaniu prawa do świadczenia wychowawczego,
- **1** sprawę (100%) zakończoną wydaniem decyzji o odmowie przyznania prawa do świadczenia wychowawczego,

Dokumentację objętą kontrolą, sprawdzono pod względem zasadności przyznania lub odmowy przyznania prawa do świadczenia wychowawczego, sposobu i trybu postępowania w zakresie ustalania prawa do tego świadczenia oraz terminowości jego wypłacania.

W poddanych kontroli sprawach nie wystąpił przypadek:

- 1) złożenia wniosku przez dyrektora domu pomocy społecznej, o którym mowa w art. 5a ustawy;
- 2) pozostawiania przez dziecko w związku małżeńskim, o którym mowa w art. 8 ust. 1 pkt 1 ustawy;
- 3) umieszczenia członka rodziny w pieczy zastępczej lub w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie, o którym mowa w art. 8 ust. 1 pkt 2 ustawy;
- 4) posiadania przez pełnoletnie dziecko ustalonego prawa do świadczenia wychowawczego na własne dziecko, o którym mowa w art. 8 ust. 1 pkt 3 ustawy.

1. Prawidłowość upoważniania pracowników jednostki kontrowanej do prowadzenia postępowań, wydawania decyzji oraz przekazywania informacji, o której mowa w art. 13a ust. 2 ustawy, w zakresie przyznawania prawa do świadczenia wychowawczego.

W ramach realizacji zadania wynikającego z ustawy, do prowadzenia postępowań, wydawania rozstrzygnięć oraz przekazywania informacji w sprawach świadczenia wychowawczego Wójt Lasowic Wielkich upoważnił, zgodnie z art. 10 ust. 2 ustawy dwóch pracowników Urzędu Gminy Lasowice Wielkie (upoważnienie nr 3/2019 oraz upoważnienie nr 4/2019).

Wszystkie powyższe upoważnienia zostały udzielone na czas nieokreślony.

¹ Zgodnie z punktem IV. ust. 6) ppkt 1) Programu kontroli.

² Nazywanej dalej „ustawą”.

2. Zasadność przyznawania i odmowy przyznania świadczenia wychowawczego pod względem zgodności z obowiązującym prawem.

Ustalono, że we wszystkich przypadkach, świadczenie wychowawcze zostało przyznane osobom, które spełniały warunki określone w art. 1 ustawy, w związku z art. 4 ust. 2 ustawy.

Świadczenie wychowawcze w każdym przypadku zostało przyznane w prawidłowej wysokości, tj. zgodnie z art. 5 ust. 1 i 2 ustawy.

Przyznanie świadczenia wychowawczego następowało w myśl art. 13a ust. 1 ustawy, a informacja o przyznaniu świadczenia przesyłana była na wskazany przez wnioskodawcę adres poczty elektronicznej lub udostępniana do odebrania w siedzibie UG w Lasowicach Wielkich, stosownie do treści art. 13a ust. 2 ustawy.

Odmowa przyznania świadczenia nastąpiła w formie decyzji administracyjnej (r SR.000056.SW.07.2019 z dnia 17.07.2019 r.). Decyzja zawierała wszystkie części składowe wymienione w art. 107 § 1 k.p.a. W decyzji rozstrzygającej o odmowie przyznania świadczenia wychowawczego organ przywołał treść art. 2 pkt 11, art. 4 ust 2, art. 10 ust 2, art. 13a ustawy. W omawianym przypadku strona złożyła wniosek o przyznanie prawa do świadczenia na dwojkę dzieci, organ odmówił prawa do świadczenia na pierwsze dziecko oraz przyznał prawo do świadczenia na drugie dziecko, uzasadniając, iż wnioskodawcy zgodnie z art. 4 ust. 2 pkt 1 nie przysługuje prawo do świadczenia na pierwsze dziecko, gdyż nie jest ojcem tego dziecka. Organ powziął taką informację na podstawie weryfikacji danych w rejestrze PESEL. Postępowanie organu w tej sprawie należy uznać za nieprawidłowe. Zgodnie z ogólnymi zasadami wynikającymi z kodeksu postępowania administracyjnego — „w toku postępowania organy administracji publicznej stoją na straży praworządności, z urzędu lub na wniosek stron podejmują wszelkie czynności niezbędne do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego oraz do załatwienia sprawy, mając na względzie interes społeczny i słuszny interes obywateli” — tj. art. 7 k.p.a. Ponadto zgodnie z art. 77 k.p.a. Organ był obowiązany do wyczerpującego zebrania i rozpatrzenia materiału dowodowego. Mając powyższe na uwadze, organ winien z urzędu zbadać, czy nie zachodzą inne przesłanki wynikające z art. 4 ust. 2 pkt 2 lub 3 ustawy na podstawie których, prawo do świadczenia wychowawczego przysługuje innym podmiotom niż wymienionym w pkt 1 omawianego przepisu. Ustawodawca w omawianym artykule normuje krąg podmiotów niebędącymi biologicznymi rodzicami, którym prawo do świadczenia przysługuje — „Świadczenie wychowawcze przysługuje: opiekunowi faktycznemu dziecka, jeżeli dziecko wspólnie zamieszkuje i pozostaje na utrzymaniu opiekuna faktycznego, albo opiekunowi prawnemu dziecka”.

Niemniej cel świadczenia wychowawczego wynikający z art. 4 ust. 1 ustawy jakim jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych został osiągnięty, z racji tego iż w dniu 26.07.2019 r. matka dziecka, na które prawo do świadczenia zostało odmówione, złożyła wniosek o przyznanie prawa do świadczenia na to dziecko. W dniu 09.09.2019 r. została przesłana stronie informacja nr SR.000237.ŚW.09.2019, w której organ poinformował o przyznaniu prawa do świadczenia wychowawczego zgodnie z wnioskiem strony.

W trakcie kontroli stwierdzono, że wszystkie z wydanych w kontrolowanym zakresie decyzje oraz informacje zawierały pieczęć nagłówkową – Wójt Lasowic Wielkich.

Na podstawie dokumentacji świadczeniobiorców stwierdzono, że wszystkie osoby, którym przyznano świadczenie wychowawcze spełniały warunki, uprawniające do jego otrzymania. Wysokość przyznanych świadczeń nie budzi zastrzeżeń.

3. Sposób i tryb postępowania w zakresie przyznania świadczenia wychowawczego.

W każdym przypadku postępowanie w sprawie przyznania świadczenia wychowawczego zostało wszczęte przez organ na wniosek strony.

Złożone przez strony wnioski o przyznanie świadczenia zawierały klauzulę zastępującą pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań, o następującej treści: „Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia”, co jest zgodne z art. 13 ust. 2a ustawy.

Poddana kontroli dokumentacja zawierała zgodnie z wymogami art. 13 ust. 3 ustawy, prawidłowo wypełniony wniosek, zawierający dane dotyczące:

- 1) osoby występującej o przyznanie świadczenia wychowawczego, w tym: imię, nazwisko, datę urodzenia, adres miejsca zamieszkania, stan cywilny, obywatelstwo, płeć, numer PESEL oraz adres poczty elektronicznej i numer telefonu;
- 2) dzieci, na które osoba, o której mowa w ust. 1 ubiega się o przyznanie świadczenia wychowawczego, w tym: imię, nazwisko, datę urodzenia, stan cywilny, obywatelstwo, płeć, numer PESEL,

oraz – zgodnie z wymogami art. 13 ust. 4 pkt 3 ustawy – inne dowody niezbędne do ustalenia prawa do świadczenia wychowawczego, w tym:

- 1) prawomocne orzeczenie sądu orzekające rozwód lub separację;
- 2) inne dokumenty, w tym oświadczenia, potwierdzające spełnianie warunków do przyznania lub ustalenia wysokości świadczenia wychowawczego będącego przedmiotem wniosku.

Spośród poddanych kontroli spraw **30** zostało wszczętych na podstawie wniosku złożonego drogą elektroniczną, za pomocą systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 13 ust. 5 ustawy.

W przypadku, gdy wnioskodawca nie wskazał we wniosku adresu poczty elektronicznej, pracownicy UG w Lasowicach Wielkich, odbierając wniosek, informowali go o możliwości odebrania informacji o przyznaniu świadczenia wychowawczego w siedzibie UG, zgodnie z wymogami art. 13a ust. 2 ustawy.

Złożone przez strony oświadczenia dotyczące nieponoszenia opłaty za pobyt dziecka w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie, zawierały klauzulę zastępującą pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań, o następującej treści: „Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia”, co jest zgodne z art. 13 ust. 19 ustawy.

Ośrodek prowadząc postępowanie w sprawach o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego realizował wynikający z art. 17 ust. 1 ustawy obowiązek samodzielnego uzyskania lub weryfikacji odpowiednich informacji zawartych we wniosku.

Natomiast nie uznano za nieprawidłowość braku weryfikacji danych, o których mowa w art. 14 ust. 2 pkt. 1 lit. a ustawy, tj. informacji o uczęszczaniu dziecka do szkół i placówek oświatowych, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o systemie informacji oświatowej (Dz.U. z 2018 r. poz. 1900), okresie uczęszczania, typie lub rodzaju instytucji oraz nazwie i adresie siedziby instytucji, do której dziecko uczęszcza, co jest niezgodne z art. 17 ust. 1 ustawy. Nieweryfikowanie powyższych danych spowodowane było brakiem dostępności usługi elektronicznej weryfikacji danych w Systemie Informacji Oświatowej, stąd brak działania w powyższym zakresie.

4. Terminowość ustalania prawa oraz wypłacania należnego świadczenia wychowawczego wnioskodawcom.

We wszystkich poddanych kontroli postępowaniach, ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego oraz wypłata należnych świadczeń osobie uprawnionej, dokonywana była zgodnie terminami wynikającymi z art. 7 ust. 2, art. 9 ust. 1 i 2 oraz art. 10 ustawy z dnia 26 kwietnia 2019 r. o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2019 r. poz. 924).

III. Zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych nieprawidłowości oraz osoby odpowiedzialne za nieprawidłowości:

W trakcie kontroli stwierdzono:

Nieprawidłowość polegająca na niezasadnym wydaniu decyzji odmawiającej stronie prawa do świadczenia wychowawczego, mimo że spełniała przesłanki określone w art. 4 ust. 2 ustawy.

Nieprawidłowość stwierdzona w trakcie kontroli powstała w związku z:

Niedostateczną znajomością przepisów prawa osób prowadzących postępowanie w zakresie ustalania prawa do świadczenia wychowawczego.

Powyższa nieprawidłowość skutkuje:

Prowadzeniem postępowania w jednym przypadku poddanym kontroli w sprawie o przyznanie prawa do świadczenia wychowawczego w sposób niezgodny z art. 7 w zw. z art. 77 k.p.a.;

IV. Informacja o zastrzeżeniach zgłoszonych do projektu wystąpienia pokontrolnego i wyniku ich rozpatrzenia:

Wójt Lasowic Wielkich nie wniósł zastrzeżeń do treści projektu wystąpienia pokontrolnego z dnia 21 listopada 2019 r.

V. Zalecenia lub wnioski dotyczące usunięcia nieprawidłowości lub usprawnienia funkcjonowania jednostki kontrolowanej:

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, na podstawie art. 46 ust. 3 pkt 1 ustawy o kontroli w administracji rządowej

zalecam:

- 1) zapewnienie prawidłowego wykonywania zadań realizowanych na podstawie ustawy, poprzez zwiększenie nadzoru nad realizowanymi przez pracowników ośrodka zadaniami;
- 2) wydawanie decyzji administracyjnych z zgodnie z przepisami ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz zasadami wynikającymi z k.p.a.;

VI. Na podstawie art. 49 oraz art. 46 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2011 r. Nr 185, poz. 1092), proszę o przekazanie pisemnej informacji o sposobie wykonania zaleceń pokontrolnych, podjętych działaniach lub przyczynach ich niepodjęcia, albo o innym sposobie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości, w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszego dokumentu.

VII. Zgodnie z art. 48 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2011 r. Nr 185, poz. 1092), od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

Z up. Wojewody Opolskiego

Beata Jabłońska
Zastępca Dyrektora Wydziału
Polityki Społecznej i Zdrowia